

Anne Bregnhøj

Prevention of occupational hand eczema among Danish hairdressing apprentices

Resumé

Denne ph.d.-afhandling omhandler forebyggelse af arbejdsbetinget håndeksem blandt danske frisørelever. Frisører og frisørelever har en høj forekomst af arbejdsbetinget håndeksem. Dette grunder i, at de via deres arbejde udsættes for mange allergifremkaldende produkter samt vådt arbejde. Frisørelever synes at være i en særlig høj risiko, sandsynligvis fordi de ofte håndterer hårvask og hårfarvning på kunderne.

Studiets overordnede formål var at give en karakteristik af frisørelever samt at udarbejde, implementere og evaluere et evidensbaseret undervisningsprogram med fokus på nedbringelse af hyppigheden af håndeksem blandt danske frisørelever.

Studiet var et klinisk, kontrolleret, prospektivt interventions studie. Der blev opbygget en kohorte af nystartede frisørelever fra samtlige 10 danske frisørskoler i perioden august 2008 – marts 2009. Der blev i alt inkluderet 502 elever i forbindelse med deres opstart på skolerne. Alle elever blev set til tre kliniske kontroller; indenfor de første to uger af deres uddannelse, efter ca. 8 måneder og efter ca. 18 måneder. Til hver kontrol blev de undersøgt for håndeksem ved hjælp af HECSI score og ved alle tre lejligheder svarede de på et spørgeskema med spørgsmål om bl.a. tidligere hudsygdomme, personlige eksponeringer og hudreaktioner herpå, arbejdsrutiner, brug af handsker og udviklingen af håndeksem under deres uddannelse. Halvdelen af skolerne (interventionsskolerne) modtog et særligt tilrettelagt undervisningsprogram, og lærerne blev specielt uddannet i forebyggelse af håndeksem, den anden halvdel fungerede som kontrolskoler.

Afhandlingen består af to delstudier. Delstudie I omhandler karakteristik af kohorten ved inklusionen, og er baseret på spørgeskemaundersøgelse af 502 nye frisørelever. Et tilsvarende spørgeskema blev sendt til en referencegruppe på 1870 unge mennesker, som var matchet frisøreleverne på køn, alder og geografisk fordeling i landet. Denne karakteristik omhandler primært frisørelevernes hudsygdomme før deres opstart på uddannelsen, med fokus på atopisk dermatitis og tidligere håndeksem, samt deres personlige eksponeringer af bl.a. hårfarveprodukter og eventuelle hudreaktioner herpå. Delstudie II omhandler resultaterne fra follow-up studiet. Ved hjælp af den kliniske undersøgelse valideres selvrapporteret håndeksem i kohorten. Derudover evalueres det om der er opnået en effekt af forebyggelsesprogrammet i form af en reduktion af forekomsten af håndeksem i interventionsgruppen sammenlignet med kontrolgruppen.

Resultaterne fra delstudie I viste, at færre af frisøreleverne havde haft håndeksem sammenlignet med referencegruppen. Ligeledes klassificeredes færre af frisøreleverne med atopisk dermatitis i forhold til referencegruppen. Det blev altså påvist, at der er en 'healthy worker effect' i forbindelse med valget af frisøruddannelsen, baseret på eksematøse sygdomme. Derudover viste delstudie I, at frisøreleverne eksponerede sig for potente fagrelvante allergener i høj grad og rapporterede en høj forekomst af hudreaktioner i forbindelse

hermed. Disse fagrelevante eksponeringer og hudreaktioner blev rapporteret i signifikant højere grad end i referencegruppen. Eksponeringerne drejede sig primært om hårfarvning, hennatatoveringer, bryn- og vippefarvning samt piercinger.

Resultaterne fra delstudie II viste at der var god overensstemmelse mellem selvrapporteret håndeksem og den kliniske undersøgelse, med høje prædiktive værdier. Delstudie II viste desuden signifikant bedre brug af handsker i interventionsgruppen, særligt til hårvask og ved håndtering af blegmidler. Eleverne i interventionsgruppen brugte handsker længere tid hver dag, og færre havde våde hænder i 2 timer eller mere i løbet af deres arbejdsdag. Desuden viste delstudie 2, at signifikant færre af de elever, der havde modtaget den fokuserede undervisning, fik håndeksem, sammenlignet med de elever der modtog den vanlige undervisning. Ca. 20 % af eleverne i interventionsgruppen fik håndeksem sammenlignet med ca. 30 % af eleverne i kontrolgruppen ($P=0.04$).

Studiet har bidraget med en væsentlig karakteristik af frisørelevs personlige eksponeringer, arbejdsrutiner og udviklingen af håndeksem. Desuden lykkedes det os at nedbringe incidensen af håndeksem blandt frisøreleverne i dette studiedesign.